

Daniela Hannová, Jazyk komunistické moci na stránkách Rudého práva v roce 1953

Pokládám za prospěšné, odborně i společensky, když se mladí historikové seznamují s mechanismy komunistické moci v Československu po roce 1948. Poznávat je a chápat jejich funkci, smysl, účel není pro nové generace právě snadné – ztíženo je to ještě dnešní zjednodušující publicistikou, která v pohledu na nedávno pracuje jen s několika obecnými tezemi. Komunistická moc byla politicky založena na ideologii a z ní vycházející propagandě: měly ji legitimizovat, zároveň přispívaly k jejímu vnitřnímu a vnějšímu utváření, sociálnímu ukotvování. Výrazné místo v této ideologicko-propagandistické symbióze patřilo tisku. Pro žádanou vícestrannou působnost si vytvářel i specifický jazyk, o jehož každodenní užití a působení se staraly sdělovací prostředky, především tisk. V něm bylo vůdčím Rudé právo a pak určité ideologické časopisy. Jejich jazyk se proto stal předmětem historicko-filologického bádání, asi nejhluběji v monografii Petra Fidelia Řeč komunistické moci. Nově k němu přispívá bakalářská práce D.Hannové.

Charakterizoval bych ji jako studii téměř osobního objevujícího poznávání, ujasňování si, hledání hodnotících tezí, soudů a zároveň ilustrativního výkladu. Autorka zvolila rok 1953, pro komunistický režim komplikovaný, ba dramatický. Faktografickou bázi omezila vždy na jedno číslo začínajícího měsíce – jistě zajímavý nápad, který má ovšem jistá úskalí v možném opomenutí opravdu důležitých, nebo příznačných deníkových čísel jiných. Nabízejí se tu určitě čísla po Stalinově a Gottwaldově smrti, číslo po měnové reformě je zachyceno. Mnohé z jejich frazeologie se však objevovalo obecněji, trvaleji, téměř nic slovně nového tisk třeba dlouho nepřinášel. Dílčí politika a politická taktika se však přece jen měnily, odraz toho v tisku by musela zkoumat podrobná, citlivá a nuancová analýza. Stála by jistě za to. Zajímavou konkrétní volbu dokumentace v práci D.Hannové lze ale akceptovat. Rozbor každého čísla přináší zjišťování jak ideologicko-politických obecností, tak okamžitých tematických konkrétností vyplývajících ze stranické interpretace bezprostřední situace, nebo usilujících ji ovlivnit.

Úvodní části přemýšlejí, na základě nesnadno zvládané literatury, o totalitním režimu a jeho instrumentech v propagandě a také usilují o charakteristiku kulturní politiky KSČ a hlavního stranického tiskového orgánu. I na těchto kapitolách je znát autorčino hledání a rozhlížení se, které se projevuje někdy i ve stylu (text je navíc bez korektur). Zajímavě vyzněl závěr práce, obsahuje teze, které svědčí už o autorčině osvojování si problematiky, o jistém vyzrávání. Oprávněně ponechává zjišťování vlivu tisku jinak zaměřenému výzkumu – pramenně ovšem obtížně realizovatelnému. Zatím by se dal, ale jen hypoteticky, odhadnout, a to z občasných (sporadických) kritik v tisku a z dokumentace příslušných stranických orgánů.

Bakalářskou práci Daniely Hannové doporučuji k obhajobě.

Hodnocení: *Velmi dobře*

Robert Kvaček

Prof.PhDr.Robert Kvaček, CSc.